

Sygn. akt III AUa 57/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz
Sędziowie:	SSA Iwona Krzczowska - Lasoń SSA Bożena Grubba (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 r. w Gdańsku

sprawy W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 listopada 2012 r.,
sygn. akt VII U 959/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 57/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 lutego 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił przyznania ubezpieczonemu W. W. prawa do renty z tytułu niezdolności

do pracy wskazując, że komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 8 lutego 2012 r. orzekła, że jest on całkowicie niezdolny do pracy z tym ustaleniem, że niezdolność ta istnieje od 9 sierpnia 2011 r.

W dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy oraz przed zgłoszeniem wniosku

o świadczenie legitymuje się on stażem 1 rok, 7 miesięcy i 29 dni okresów składkowych

i nieskładkowych zamiast 5 lat. Łączny staż ubezpieczonego wynosi 26 lat, 11 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zakwestionował ustaloną datę niezdolności do pracy podnosząc,

że pierwszy zawał mięśnia serca wystąpił u niego już w dniu 21 lipca 2004 r. Od tego też roku posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie VII U 959/12 zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznał ubezpieczonemu W. W. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 1 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2013 r.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji.

Ubezpieczony W. W. ur. (...), z zawodu technik melioracji, pozostawał w zatrudnieniu do 31 grudnia 2000 r. Następnie zarejestrowany był jako bezrobotny, a w okresie od 1 kwietnia 2008 r. do 30 listopada 2009 r., prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług brukarskich i ponownie od 1 grudnia 2009 r. jest zarejestrowany jako bezrobotny bez prawa do zasiłku.

W dniu 14 grudnia 2011 r. ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i został skierowany na badanie do lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 12 stycznia 2012 r. uznał, że badany jest całkowicie niezdolny do pracy od dnia 9 sierpnia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. Od powyższego orzeczenia ubezpieczony złożył sprzeciw kwestionując datę powstania niezdolności do pracy, w związku z czym skierowany został do komisji lekarskiej ZUS, która w orzeczeniu z dnia 8 lutego 2012 r. podtrzymała stanowisko lekarza orzecznika ZUS wskazując, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy, a niezdolność ta powstała od dnia zawału mięśnia serca w dniu 9 sierpnia 2011 r. Nie można zaś ustalić daty częściowej niezdolności do pracy.

Organ rentowy w dniu 10 lutego 2012 r. wydał zaskarżoną decyzję.

W celu ustalenia, najwcześniejszej i istniejącej nieprzerwanie daty powstania niezdolności do pracy ubezpieczonego, choćby częściowej oraz dla zweryfikowania orzeczeń wydanych przez lekarza orzecznika oraz komisji lekarskiej ZUS, wymagane były wiadomości specjalne, zatem Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza kardiologa.

W wyniku zebrania wywiadu i po przeprowadzeniu badań przedmiotowych oraz po dokonaniu analizy dokumentacji lekarskiej biegły sądowy lekarz kardiolog rozpoznał u ubezpieczonego:

- chorobę niedokrwinną serca przewlekłą trójnaczyniową okresowo zaostrzoną z przebytymi dwoma zawałami mięśnia serca w 2004 r. i 2011 r. z wielokrotnymi zabiegami rewaskularyzacyjnymi PTCA z implantacją licznych stentów, w tym powlekanych, w latach 2004-2012,
- nadciśnienie tętnicze samoistne labilne, okresowo źle kontrolowane, okres hemodynamiczny I/II st. ESH,
- nadwagę BMI ok. 31 kg skojarzoną z dyslipidemią mieszaną i cukrzycą typu 2 leczoną dietą.

Zdaniem biegłego sądowego ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy co najmniej do końca 2013 r. Uwzględniając wieloletni wywód schorzenia z udokumentowanym przebyciem zawału mięśnia serca w lipcu 2004 r. i stwierdzeniem wówczas trójnaczyniowym zaawansowaniem zmian miażdżycowych w łożysku wieńcowym, a także ujawnioną współobecnością takich istotnych czynników ryzyka aterosklerozy jak nadciśnienie tętnicze i dyslipidemia, można przyjąć, iż przed dniem 1 stycznia 2004 r. nasilenie zmian chorobowych czyniło

ubezpieczonego częściowo niezdolnym do pracy. Koronografia z lipca 2004 r. wykazała subtotalne zwężenie PTW, które poddano zabiegowi rewaskularyzacyjnemu, ujawniono także zwężenie światła gałęzi pośredniej od GPZ oraz 30-40 % stenozę gałęzi okalającej. W następnych latach kontynuował leczenie.

O aktywności procesu chorobowego świadczyć może fakt, iż w latach 2004-2008 był uznawany za niepełnosprawnego w stopniu umiarkowanym z przyczyn kardiologicznych. Morfologia i nasilenie zmian miażdżycowych oraz obserwowana od 2011 r. częstotliwość restenoz lub pojawienie się nowych przewężeń, również w obrębie implantowanych stentów, a także konieczność przeprowadzania kolejnych interwencji inwazyjnych świadczy o znacznej dynamice procesu aterosklerozy indukowanej licznymi czynnikami ryzyka, w tym nadciśnieniem tętniczym i zespołem metabolicznym, co przesadza o niestabilnym przebiegu choroby niedokrwiennej serca. Z tych przyczyn, zdaniem biegłego, całościowa ocena wyvodu, dynamiki i aktualnego zaawansowania schorzenia uzasadnia twierdzenie, że co najmniej od końca grudnia 2003 r. istniała u wnioskodawcy częściowa niezdolność do pracy z przyczyn kardiologicznych.

Do opinii biegłego sądowego zastrzeżenia zgłosił pozwany z powołaniem na stanowisko Przewodniczącego Komisji Lekarskich ZUS, który wnosząc o podtrzymanie orzeczenia komisji lekarskiej ZUS stwierdził, że fakt przebytego zawału w 2004 r. leczonego PTCA bez udokumentowania leczenia w okresie późniejszym nie może być podstawą do orzekania długotrwałej niezdolności do pracy.

Ustosunkowując się do zarzutów pozwanego, w opinii uzupełniającej biegły kardiolog podtrzymał dotychczasowe stanowisko. Wskazał, że w lipcu 2004 r. powód przebył zawał mięśnia serca, a koronografia ujawniła zawężające zmiany miażdżycowe 3-naczyniowe w tym subtotalną stenozę światła PTW oraz 60-70 % ostalną i proksymalną zmianę w gałęzi pośredniej od GPZ. Zidentyfikowano jednocześnie współobecność takich osobniczych czynników rozwoju i postępu miażdżycy jak: otyłość brzuszna, nadciśnienie tętnicze, dyslipidemia. Przeprowadzono zabieg PTCA PTW z implantacją stentu i dobrym efektem rewaskularyzacyjnym naczynia, jednak w następnych latach nie przeprowadzono obiektywnej oceny stanu rezerwy zmiennej krążenia wieńcowego, chociaż nasilenie zmian w łożysku wieńcowym zobrazowane już w 2004 r. nakazywało takie postępowanie.

Dramatyczny przebieg choroby niedokrwiennej serca z niezliczoną ilością wieńcowych interwencji inwazyjnych, tak z powodu zmian, jak i restenoz w implantowanych stentach, także tych uwalniających lek, w sposób nie budzący wątpliwości dowodzi nasilenia i dynamiki procesu aterosklerozy łożyska naczyniowego przesądając o powstaniu od sierpnia 2011 r. całkowitej niezdolności do pracy. Jednocześnie obserwując historię naturalną schorzenia i jego objawowy, udokumentowany przebieg oraz postęp w czasie poczynając od przełomu 2003/2004 nasilenie zmian chorobowych w układzie krążenia czyniło ubezpieczonego częściowo niezdolnym do pracy od grudnia 2003 r.

Pozwany nie wniósł dalszych zastrzeżeń do opinii.

Sąd I instancji odwołał się do treści art. 12 i 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wskazując, że sporna była kwestia ustalenia daty początkowej niezdolności do pracy ubezpieczonego, choćby częściowej, albowiem niewątpliwie, na datę powstania całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym 5 - letnim okresem składkowym i nieskładkowym w dziesięcioleciu.

W tym zakresie Sąd Okręgowy oparł się na opinii biegłego lekarza kardiologa, który ustalił powstanie częściowej, nieprzerwanej niezdolności do pracy ubezpieczonego na koniec grudnia 2003 r.

Zdaniem Sądu opinia tego biegłego stanowi wystarczający materiał zarówno do oceny daty powstania niezdolności do pracy, jak i czasokresu trwania aktualnie orzeczonej całkowitej niezdolności wnioskodawcy do pracy. Sąd w pełni podziela ustalenia i wnioski wypływające zarówno z opinii głównej, jak i uzupełniającej. Opinia została wydana przez biegłego po dokonaniu oględzin i badaniu ubezpieczonego, analizie przedłożonej przez niego oryginalnej dokumentacji i w oparciu

o wyniki badań znajdujące się w aktach ZUS. Wyczerpująco zostały opisane stwierdzone u ubezpieczonego schorzenia i ich wpływ na zdolność do zatrudnienia, a opisany w opinii stan przedmiotowy koresponduje z wnioskami ostatecznymi opinii. Opinie te zostały sporządzone w sposób rzeczowy i kompetentny, a nadto zawierają jasne, logiczne i przekonujące wnioski i twierdzenia, co początkowej dacie niezdolności do pracy. Biegły podtrzymał swoje stanowisko po zgłoszeniu przez pozwanego zarzutów do opinii i stanowisko swoje przekonująco uzasadnił.

W utrwalonej praktyce orzeczniczej sądów przyjęto, iż strona, która zamierza skutecznie podważyć wartość dowodową opinii biegłego sądowego winna przytoczyć rzeczowe argumenty, uzasadniające jej twierdzenia. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem sądów strona, która chce zakwestionować wnioski wyrażone w opiniach winna przedstawiać konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowych opinii lub co najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość.

W ocenie Sądu pozwany z obowiązku tego nie wywiązał się, albowiem kwestionując opinię biegłych nie przedstawił rzeczowej argumentacji, która mogłaby wnioski opinii podważyć. Biegły sądowy ponownie przedstawił obszerną argumentację wyjaśniającą przyczyny, dla których uznał, że początek niezdolności do pracy ubezpieczonego datuje się od grudnia 2003 r., a pozwany dalszych zarzutów do opinii nie zgłosił. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie znalazł żadnych podstaw do podważenia opinii biegłego i w pełni podzielił jej wnioski.

W dziesięcioleciu poprzedzającym powstanie częściowej nieprzerwanej niezdolności do pracy tj. w okresie grudzień 1993 r. - grudzień 2003 r. ubezpieczony legitymuje się ponad 5 - letnim okresem składkowym i nieskładkowym (6 lat, 4 miesiące i 12 dni według wyliczeń Sądu). Określona na tę datę niezdolność do pracy nie powstała wprawdzie w okresie ubezpieczenia oraz w ciągu 18 miesięcy od ustania tego okresu, ponieważ ostatnie przed tą datą ubezpieczenia ustąpiło 31 grudnia 2000 r., jednakże do ubezpieczonego, który legitymuje się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 26 lat, 11 miesięcy i 7 dni i jest całkowicie niezdolny do pracy, z mocy art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie stosuje się powyższego wymogu.

Mając na względzie powyższe, stwierdzić należy, że ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do uzyskania świadczenia rentowego z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, co w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. jak i cytowanych powyżej przepisów uzasadnia zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie wnioskodawcy W. W. prawa do renty z tytułu z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 1 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2013 r., zważywszy na fakt złożenia wniosku o świadczenie w grudniu 2011r. i spełnienie na powyższą datę przesłanek do otrzymania świadczenia.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisu art. 57 i art. 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W konsekwencji wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku w całości, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, że komisja lekarska orzeczeniem z dnia 8 lutego 2012 r. uznała, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy do 31 grudnia 2012 r. z ustaleniem, że niezdolność ta istnieje od 9 sierpnia 2011 r.

Zdaniem apelującego organu rentowego określenie, że częściowa niezdolność do pracy z przyczyn kardiologicznych istniała u wnioskodawcy „co najmniej” od końca grudnia 2003 r. uniemożliwia - oprócz niezdolności - sprawdzenie warunków do renty. Ponadto nawet gdyby przyjąć w oparciu o opinię biegłego, iż data

powstania częściowej niezdolności do pracy to dzień 31 grudnia 2003 r., to wówczas ubezpieczony nie spełnia przesłanki wynikającej z przepisu art. 57 ust. 1 pkt

3, bowiem częściowa niezdolność do pracy ustalona na tę datę powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia.

Wnioskodawca złożył wniosek o rentę w dniu 14 grudnia 2011 r. Wówczas już od dnia 23 września 2011 r. obowiązywał przepis art. 58 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym przepisu art. 58 ust. 2 ustawy „emerytalnej” nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy wynoszący co najmniej 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Z akt sprawy wynika, że ubezpieczony udokumentował 26 lat, 10 miesięcy

i 27 dni okresów składkowych, więc cytowany powyżej przepis nie znajduje zastosowania w przedmiotowej sprawie. Brak więc podstaw zarówno do przyznania prawa do renty z tytułu częściowej, jak i całkowitej niezdolności do pracy.

Wnioskodawca w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Kwestią sporną było czy W. W. ma prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał wyrok odpowiadający prawu, jednakże motywów tego rozstrzygnięcia nie można podzielić.

Przepis art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm. zwana dalej ustawą emerytalną) określa warunki konieczne do powstania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, które należy spełnić łącznie. Stanowi on, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1) jest niezdolny do pracy,

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,

3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Zgodnie z art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność

do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Okres 5 – letni powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (ust. 2).

Od dnia 23 września 2011 r. obowiązuje dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia

28 lipca 2011 r. (Dz.U. z 2011 r., Nr 187, poz.1112) art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, który stanowi, że przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Do dnia wejścia w życie tej zmiany sądy powszechne miały na względzie uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., I UZP 5/05, OSNP 2006/19-20/305 zawierającą wykładnię art. 57 ust. 1 i 2 oraz art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej. Zdaniem Sądu Najwyższego renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zmianami), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że organ rentowy uznał, że całkowita niezdolność do pracy W. W. powstała dnia 9 sierpnia 2011 r. (zawał serca) (orzeczenie lekarza orzecznika z dnia 12 stycznia 2012 r. – k. 21 dok. med.

a.r., orzeczenie komisji lekarskiej z dnia 8 lutego 2012 r. – k. 23 dok. med. a.r.). Również biegły sądowy lekarz kardiolog w opinii sądowej i opinii uzupełniającej uznał, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy od 1 sierpnia 2011 r. (opinia z dnia 27 czerwca 2012 r. – k. 13-16 a.s., opinia z dnia 5 września 2012 r. – k. 32 a.s.).

Skoro wnioskodawca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy od dnia 9 sierpnia 2011 r., to na tę datę należy badać spełnienie przez niego przesłanek do renty z tytułu niezdolności do pracy, a w tej dacie nie obowiązywał art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Mając na względzie treść uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., I UZP 5/05, OSNP 2006/19-20/305, którą Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni podziela, to skoro wnioskodawca będąc osobą całkowicie niezdolną do pracy legitymuje się łącznym stażem 26 lat, 11 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych, to uznać należy, że ma on prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 grudnia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

Biorąc pod uwagę poczynione wyżej ustalenia i rozważania w ocenie Sądu Odwoławczego apelacja organu rentowego była nieuzasadniona, a podniesione w niej zarzuty naruszenia art. 57 i art. 58 ustawy emerytalnej bezpodstawne, wobec czego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji wyroku.